

6. Aktivity seniorů

Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do zastupitelstev obcí 2014

V posledních dosud konaných volbách, volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2014, bylo v Kraji Vysočina do voličských seznamů zapsáno přes 414 tisíc oprávněných voličů, více než jednu pětinu z tohoto voličského potenciálu tvořily osoby ve věku pětadesát let a více.

Senioři se však v nemalém počtu i aktivně zapojují do politického života a ve volbách sami kandidují. V komunálních volbách na podzim roku 2014 tvořili na Vysočině 7,7 % z více než šestnácti tisíc registrovaných kandidátů. Je to o 1,8 procentního bodu méně než v celé České republice. Z regionálního hlediska byly osoby ve věku 65 a více let nejčastěji zastoupeny mezi kandidáty na Havlíčkovsku a Jihlavsku, nejméně na Žďársku.

Tab. 6.1 Platní kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a podle okresů v roce 2014

	Platní kandidáti			z toho ve věku 65 a více let			Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Kraj Vysočina	16 046	11 575	4 471	1 236	927	309	7,7	8,0	6,9
v tom okres:									
Havlíčkův Brod	2 839	2 063	776	235	170	65	8,3	8,2	8,4
Jihlava	2 902	2 080	822	236	183	53	8,1	8,8	6,4
Pelhřimov	2 139	1 621	518	165	124	41	7,7	7,6	7,9
Třebíč	4 009	2 843	1 166	305	233	72	7,6	8,2	6,2
Žďár nad Sázavou	4 157	2 968	1 189	295	217	78	7,1	7,3	6,6

Tab. 6.2 Zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a podle okresů v roce 2014

	Zvolení zastupitelé			z toho ve věku 65 a více let			Podíl zastupitelů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Kraj Vysočina	6 088	4 728	1 360	262	198	64	4,3	4,2	4,7
v tom okres:									
Havlíčkův Brod	1 031	806	225	46	34	12	4,5	4,2	5,3
Jihlava	1 054	804	250	50	36	14	4,7	4,5	5,6
Pelhřimov	984	785	199	47	35	12	4,8	4,5	6,0
Třebíč	1 431	1 123	308	50	43	7	3,5	3,8	2,3
Žďár nad Sázavou	1 588	1 210	378	69	50	19	4,3	4,1	5,0

Mezi kandidáty v seniorském věku jednoznačně převládali muži, ženy se na jejich počtu podílely jednou čtvrtinou. Jejich podíl byl tak jen o málo nižší než zastoupení žen mezi kandidáty celkem (27,9 %). Nejvyšší byl podíl žen na celkovém počtu kandidátů ve věku 65 a více let v okresech Havlíčkův Brod (27,7 %) a Žďár nad Sázavou (26,4 %), nejnižší v jihlavském okrese.

V obecních zastupitelstvech nacházíme na Vysočině seniory již méně často, v obecních volbách 2014 tvořili na Vysočině 4,3 % z téměř 6 100 zvolených zastupitelů. Ve srovnání s celou Českou republikou byl jejich podíl o 1,5 procentního bodu nižší. Relativně nejvyšší bylo zastoupení seniorů v obecních zastupitelstvech v pelhřimovském a jihlavském okrese, kde se blížilo pěti procentům, naproti tomu v okrese Třebíč činilo jen 3,5 %.

Z 262 zastupitelů ve věku 65 a více let tvořily ženy 24,6 %, jejich podíl byl tedy prakticky stejný jako v případě kandidátů. Zajímavé ale je, že podíl žen v seniorském věku na celkovém počtu zvolených žen byl o 0,5 procentního bodu vyšší než podíl seniorů na celkovém počtu zvolených mužů.

Pohled na vývoj v delší časové řadě nám umožní srovnání podílu kandidátů ve věku šedesát a více let v posledních třech komunálních volbách. Zatímco v obecních volbách konaných v roce 2006 tvořily osoby šedesátileté a starší 11,1 % z celkového počtu kandidátů, v roce 2010 to bylo 12,9 % a v roce 2014 dokonce 14,9 %.

Obdobný byl i vývoj u zvolených zastupitelů, což jen dokládá, že starší kandidáti rozhodně nejsou na kandidátní listiny zapisováni jen do počtu. V roce 2006 představovali šedesátiletí a starší zastupitelé 8,1 % nově zvolených obecních zastupitelstev, v roce 2010 to bylo 9,9 % a o čtyři roky později 10,7 %.

Z hlediska velikostních skupin obcí byli v Kraji Vysočina senioři mezi kandidáty v obecních volbách nejvíce zastoupeni v obcích a městech s 2 000 až 4 999 obyvateli (15,5 %) a městech s 5 000 až 19 999 obyvateli (14,3 %). Nadprůměrně se však na celkovém počtu kandidátů podíleli i v největších městech kraje. Relativně nejméně často se na Vysočině osoby ve věku 65 a více let objevovaly na kandidátkách volebních stran v obcích s 200 až 499 obyvateli, kde byl jejich podíl na počtu kandidátů o 3,8 bodu nižší než na celokrajské úrovni.

Poněkud jinak tomu bylo u zvolených členů obecních a městských zastupitelstev. V nich se senioři relativně nejčastěji objevují v městech s 20 000 až 49 999 obyvateli (12,7 %) a 5 000 až 19 999 obyvateli (12,1 %). Více než desetinu členů nového zastupitelstva tvořily osoby pětadesátileté a starší v roce 2014 též v krajském městě.

Na rozdíl od situace u kandidátů však byl mírně nadprůměrný podíl zvolených seniorů i v případě nejmenších obcí do 199 obyvatel, kde tvořili 4,5 % členů zastupitelstev (o 0,2 bodu nad úroveň kraje).

Tab. 6.3 Platní kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a podle velikostních skupin obcí v roce 2014

	Platní kandidáti			z toho ve věku 65 a více let			Podíl kandidátů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Kraj Vysočina	16 046	11 575	4 471	1 236	927	309	7,7	8,0	6,9
v tom podle velikosti obce:									
do 199 obyvatel	3 337	2 545	792	168	123	45	5,0	4,8	5,7
200–499 obyvatel	2 960	2 195	765	116	90	26	3,9	4,1	3,4
500–999 obyvatel	3 150	2 223	927	192	143	49	6,1	6,4	5,3
1 000–1 999 obyvatel	1 959	1 368	591	136	112	24	6,9	8,2	4,1
2 000–4 999 obyvatel	1 438	990	448	223	160	63	15,5	16,2	14,1
5 000–19 999 obyvatel	1 923	1 366	557	275	200	75	14,3	14,6	13,5
20 000–49 999 obyvatel	859	589	270	86	67	19	10,0	11,4	7,0
50 000 a více obyvatel	420	299	121	40	32	8	9,5	10,7	6,6

Tab. 6.4 Zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a podle velikostních skupin obcí v roce 2014

	Zvolení zastupitelé			z toho ve věku 65 a více let			Podíl zastupitelů ve věku 65 a více let (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Kraj Vysočina	6 088	4 728	1 360	262	198	64	4,3	4,2	4,7
v tom podle velikosti obce:									
do 199 obyvatel	2 313	1 812	501	103	71	32	4,5	3,9	6,4
200–499 obyvatel	1 547	1 195	352	45	38	7	2,9	3,2	2,0
500–999 obyvatel	1 114	862	252	36	27	9	3,2	3,1	3,6
1 000–1 999 obyvatel	495	380	115	14	13	1	2,8	3,4	0,9
2 000–4 999 obyvatel	230	180	50	17	13	4	7,4	7,2	8,0
5 000–19 999 obyvatel	273	213	60	33	25	8	12,1	11,7	13,3
20 000–49 999 obyvatel	79	57	22	10	8	2	12,7	14,0	9,1
50 000 a více obyvatel	37	29	8	4	3	1	10,8	10,3	12,5

K prvnímu lednu 2015 mělo na Vysočině 110 obcí starostou osobu šedesátiletou nebo starší (15,6 % z celkového počtu), z toho v osmatřiceti obcích byl starosta ve věku 65 a více let. Relativně nejvíce bylo šedesátiletých a starších starostů v pelhřimovském okrese, kde tvořili téměř pětinu všech starostů. Naopak poměrně nejmenší bylo jejich zastoupení na Havlíčkovobrodsku (12,5 % starostů v okrese) a Třebíčsku (13,8 %). Podíl starostů ve věku 65 a více let byl nejvyšší v okrese Jihlava (8,1 % z celkového počtu starostů), nejnižší na Třebíčsku (2,4 %) a Havlíčkovobrodsku (2,5 %).

Na celkovém počtu starostů ve věku šedesát a více let se v Kraji Vysočina ženy na začátku roku 2015 podílely pouze 12,7 %, relativně nejvíce jich bylo v okrese Žďár nad Sázavou, kde představovaly více než

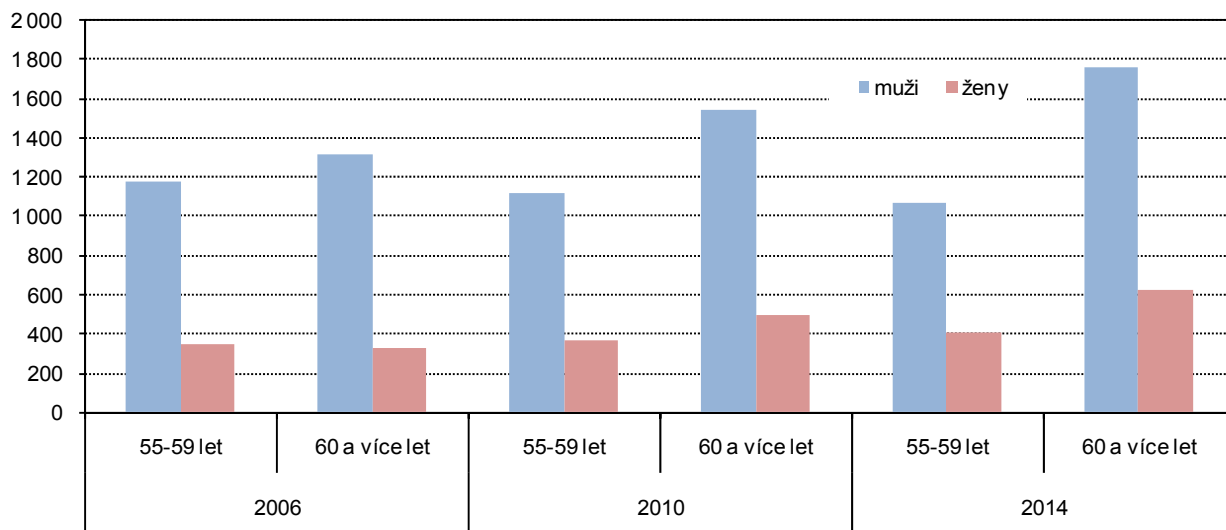
čtvrtinu starostů této věkové skupiny. Naproti tomu na Havlíčkovodsku nebyla mezi šedesátiletými a staršími starosty ani jedna žena.

V případě starostů ve věku pětadesát a více let je zastoupení žen vyšší, téměř čtvrtinové, relativně nejvíce jich bylo v okresech Žďár nad Sázavou a Jihlava, naopak na Havlíčkovodsku a Třebíčsku je vůbec nenajdeme.

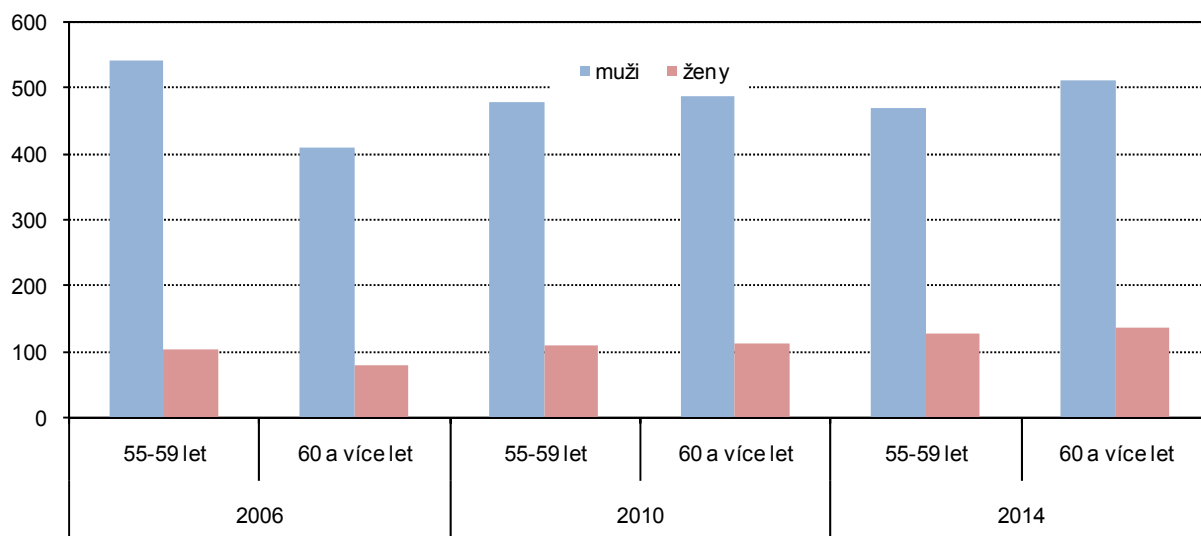
Tab. 6.5 Starostové ve věku 60 a více let v obcích Kraje Vysočina podle pohlaví (stav k 1. 1. 2015)

	Starostové			z toho ve věku 65 a více let		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Kraj Vysočina	110	96	14	38	29	9
v tom okres:						
Havlíčkův Brod	15	15	-	3	3	-
Jihlava	22	19	3	10	7	3
Pelhřimov	23	20	3	8	6	2
Třebíč	23	22	1	4	4	-
Žďár nad Sázavou	27	20	7	13	9	4

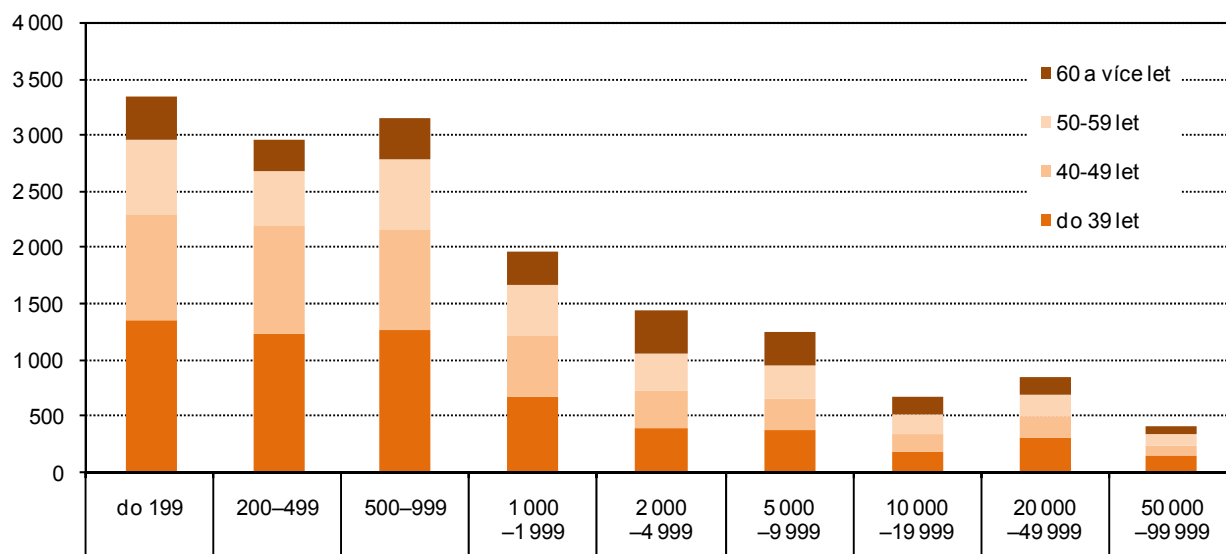
Graf 6.1 Kandidáti v Kraji Vysočina podle věku a pohlaví ve volbách do obecních zastupitelstev 2006, 2010 a 2014

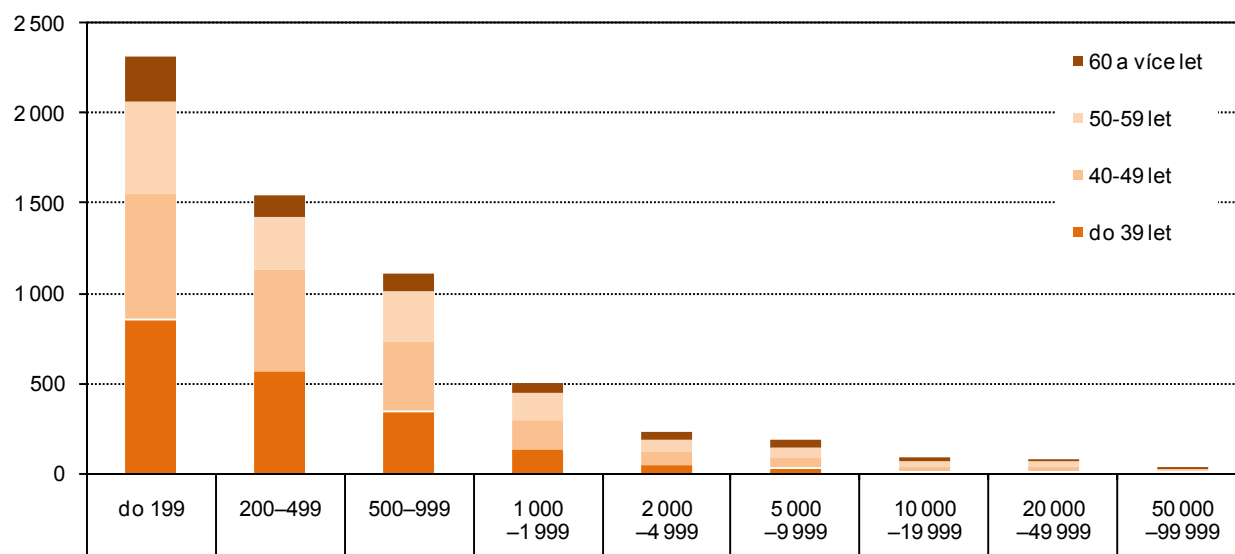
Graf 6.2 Zvolení zastupitelé v Kraji Vysočina podle věku a pohlaví do obecních zastupitelstev 2006, 2010 a 2014

Graf 6.3 Kandidáti ve volbách do obecních zastupitelstev v Kraji Vysočina podle věku a podle velikostních skupin obcí v roce 2014

Graf 6.4 Zvolení zastupitelé do obecních zastupitelstev v Kraji Vysočina podle věku a podle velikostních skupin obcí v roce 2014

Senioři a informační technologie

Data o využívání informačních a komunikačních technologií jsou k dispozici z výběrového šetření o informačních a komunikačních technologiích v domácnostech a jejich využívání jednotlivci (VŠIT), které je prováděno ve 2. čtvrtletí sledovaného roku formou osobního interview, a to na výběrovém vzorku cca 10 tis. jednotlivců ve věku 16 a více let.

Používání osobního počítače jednotlivci u populace celkem v minulých letech vykazovalo rostoucí trend. Obdobně je tomu i u využívání internetu. Počítač a internet nejčastěji využívají mladší lidé, u osob ve věku 16 až 34 let to v Kraji Vysočina bylo v roce 2014 u počítače i internetu shodně téměř 97 % osob, s rostoucím věkem tento podíl klesá, ale i u osob ve věku 34 až 64 let se podíl jednotlivců využívajících tyto technologie pohybuje kolem tří čtvrtin.

Senioři však osobní počítač a internet využívají podstatně méně, na Vysočině činil podíl osob ve věku 65 a více let, které v posledních třech měsících použily počítač necelých patnáct procent a internet méně než čtrnáct procent. Nicméně i u nich se projevuje pomalý růst počtu osob, které tyto technologie používají,

podíl jednotlivců ve věku 65 a více let, kteří používají počítač, vzrostl mezi roky 2010 a 2014 o 3,3 procentního bodu, u internetu byl růst ještě výraznější – o 4,2 bodu.

Podíl seniorů, kteří nikdy nevyužili počítač, se na Vysočině mezi roky 2010 a 2014 snížil o sedm bodů, přesto však stále ještě představuje tři čtvrtiny jejich celkového počtu. Podíl osob ve věku 65 a více let, které ještě nikdy nepoužily internet v kraji též klesá (ve stejném období o 7,9 bodu), ale i tak v roce 2014 dosahoval plných osmdesáti procent.

Tab. 6.6 Jednotlivci podle použití osobního počítače a internetu podle věku v Kraji Vysočina v letech 2010 až 2014*)

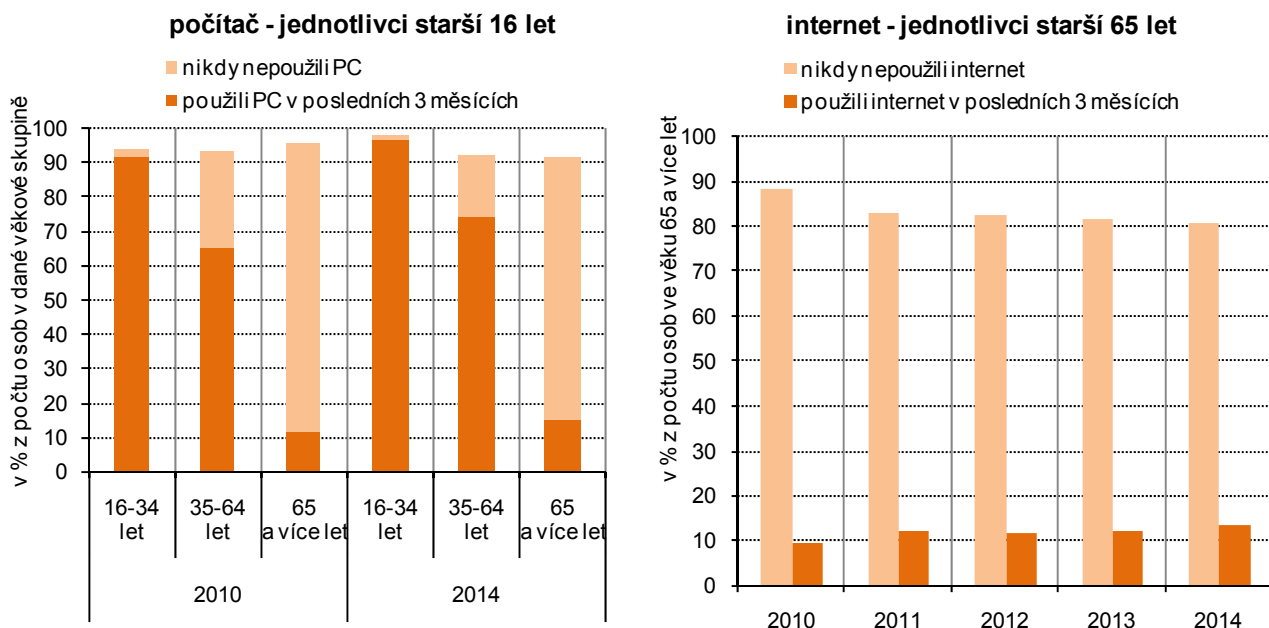
Zdroj: ČSÚ - Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

%

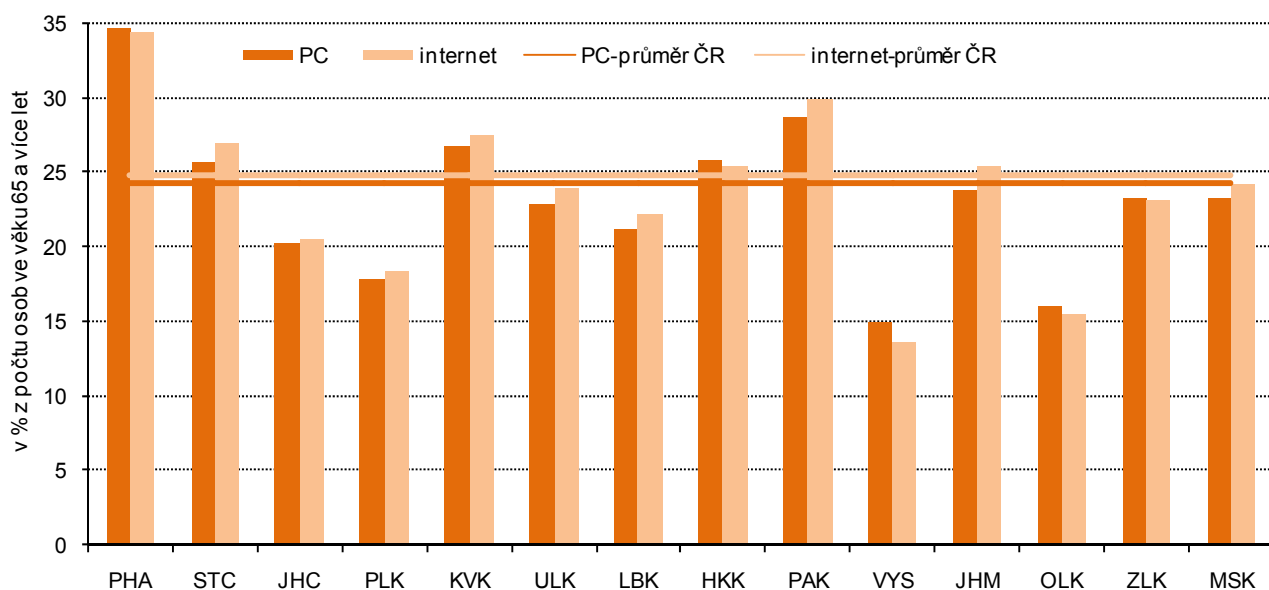
	Jednotlivci podle použití informačních technologií									
	použili v posledních 3 měsících					nikdy nepoužili				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Osobní počítač										
Podíl z počtu osob ve věkové skupině:										
16–34 let	91,7	96,0	97,0	98,0	96,9	2,4	1,4	0,9	0,8	0,8
35–64 let	65,2	69,0	73,1	75,1	74,1	28,0	25,4	21,0	18,0	17,9
65 a více let	11,6	14,1	12,5	12,8	14,9	83,9	78,2	78,4	77,0	76,9
Internet										
Podíl z počtu osob ve věkové skupině:										
16–34 let	90,3	95,8	96,6	97,9	96,8	3,7	2,1	1,5	1,0	1,4
35–64 let	61,6	67,3	72,3	75,1	74,3	33,2	28,2	23,1	19,5	19,7
65 a více let	9,4	12,0	11,4	12,0	13,6	88,5	83,1	82,4	81,5	80,6

*) Vážené klouzavé průměry z tříletých období - např. za rok 2014 je údaj vypočítán jako průměr z dat za roky 2013, 2014 a 2015.
Období sběru dat: 2. čtvrtletí daného roku

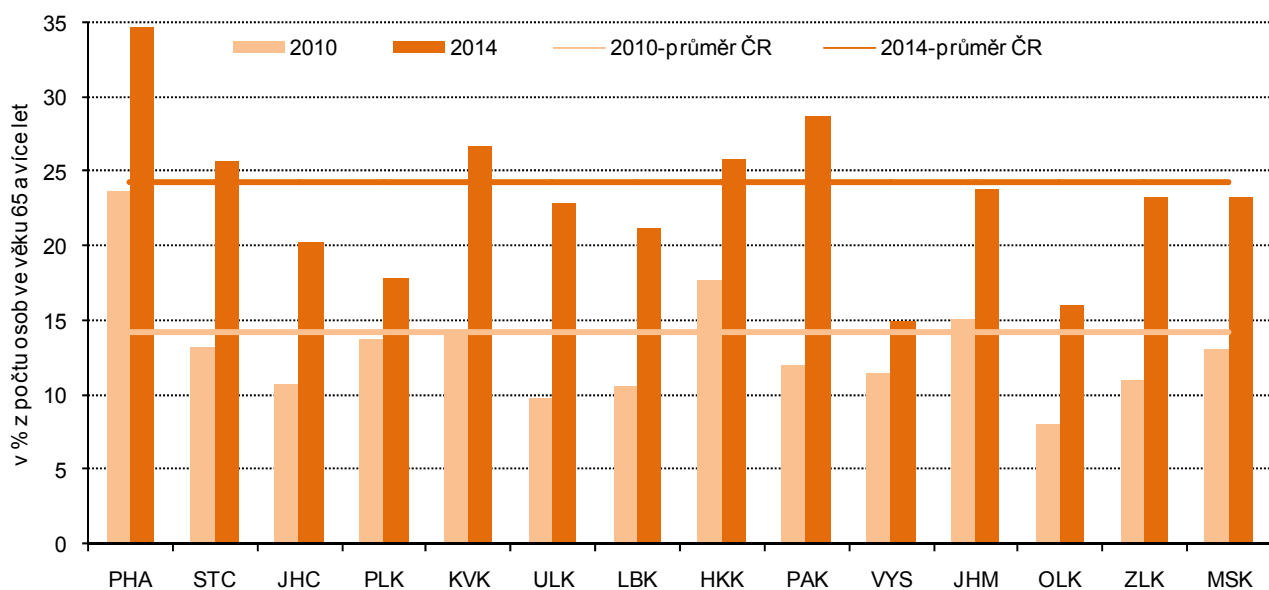
Graf 6.5 Jednotlivci podle použití osobního počítače a internetu podle věku v Kraji Vysočina

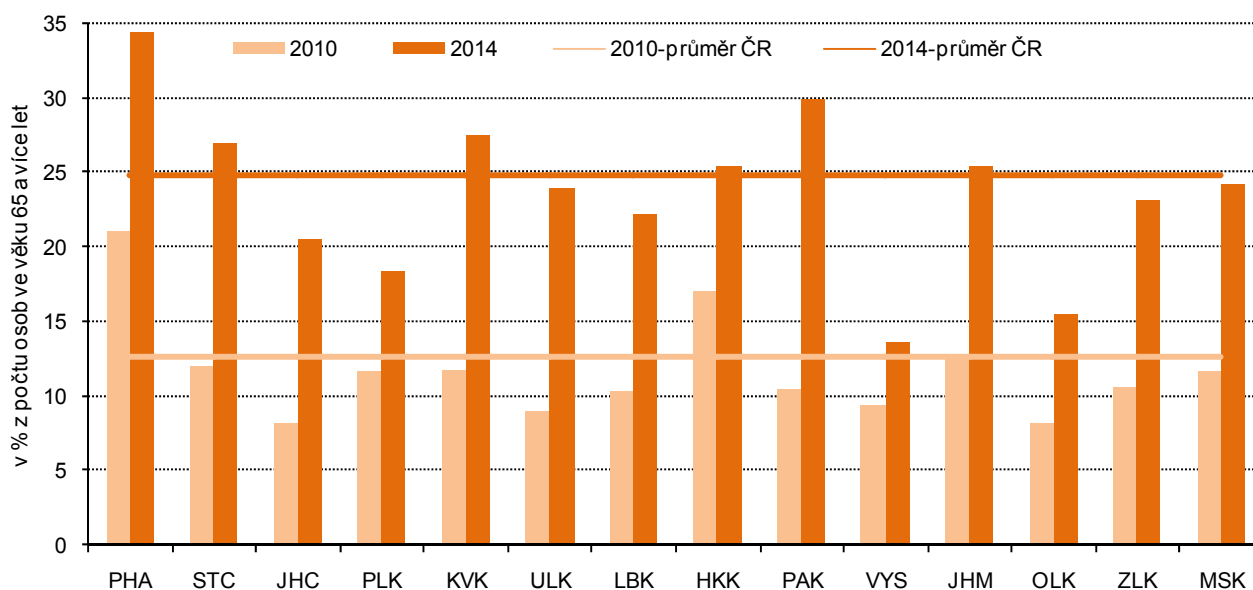
Graf 6.6 Jednotlivci ve věku 65 a více let, kteří použili PC a internet v posledních 3 měsících podle krajů v roce 2014

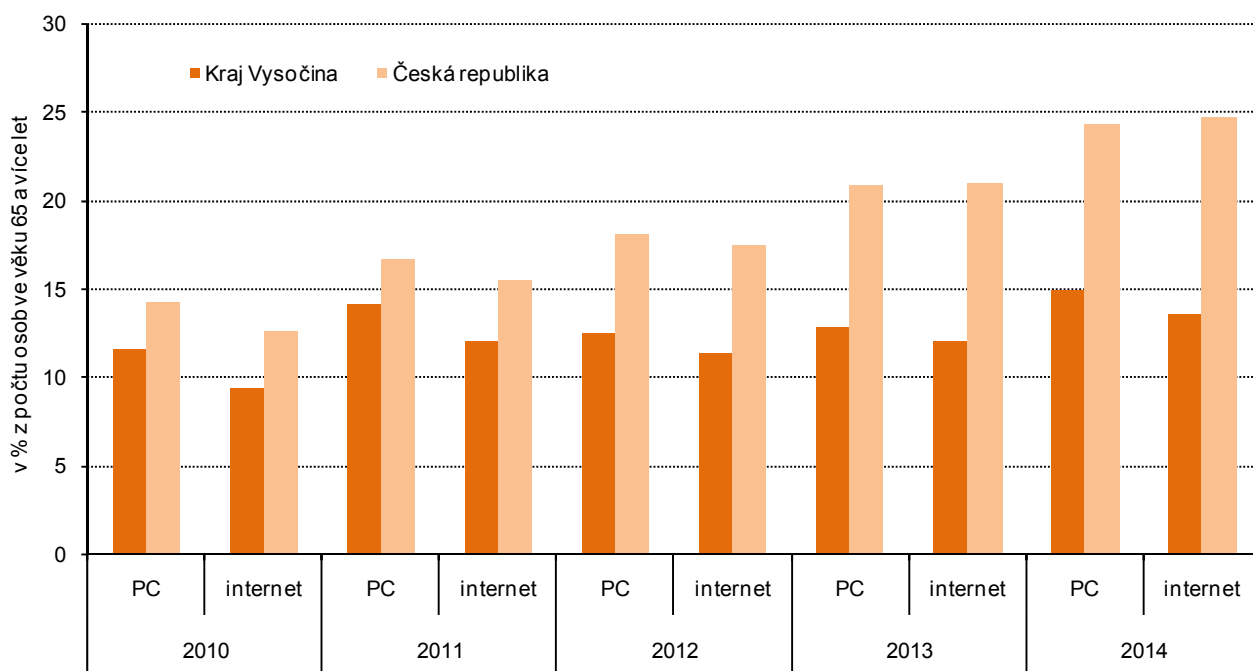
Graf 6.7 Jednotlivci ve věku 65 a více let, kteří použili PC v posledních 3 měsících podle krajů v roce 2010 a 2014

Graf 6.8 Jednotlivci ve věku 65 a více let, kteří použili internet v posledních 3 měsících podle krajů v roce 2010 a 2014

Graf 6.9 Jednotlivci ve věku 65 a více let, kteří použili PC a internet v posledních 3 měsících v Kraji Vysočina a ČR v letech 2010 až 2014

Celoživotní vzdělávání (univerzity 3. věku apod.)

V Kraji Vysočina od roku 2011 působí Univerzita třetího věku, organizovaná krajským úřadem a Vysokou školou polytechnickou Jihlava. V rámci tohoto projektu, který má statut vysokoškolského vzdělávání osob třetího věku, se v letech 2011 až 2014 uskutečnilo téměř pět set přednášek. V úvodním roce 78 přednášek vyslechlo přes 1 700 účastníků, v roce 2014 se konalo již 160 přednášek s 3 800 účastníky.

Výuka neprobíhá pouze v krajském městě, ale lektori vyjíždějí i do dalších měst, Havlíčkova Brodu, Pelhřimova, Velkého Meziříčí, Žďáru nad Sázavou, ke kterým se v roce 2015 připojuje i Třebíč.